

FIRST LANGUAGE TURKISH

0513/01

Paper 1 Reading

May/June 2015

INSERT

2 hours

READ THESE INSTRUCTIONS FIRST

This Insert contains the reading passages for use with the Question Paper.

You may annotate this Insert and use the blank spaces for planning. This Insert is **not** assessed by the Examiner.

ÖNCE BU YÖNERGEYİ OKUYUNUZ

Bu ek, soru kitapçığı ile birlikte kullanılacak okuma parçalarını içermektedir.

Bu ekin üzerine notlar alabilir, boş kısımlarını taslak yapmak için kullanabilirsiniz. Cevaplarınızı bu eke **yazmayınız**.

This document consists of **5** printed pages and **3** blank pages.

Metin A'yı okuyunuz ve sonra 1.soruyu soru kitapçığında cevaplandırınız.

METİN A

Dostluk kavramı geçmişten günümüze, her kültürde önemli olmuş, birçok tanınmış kişi, dostlukla ilgili özlü sözler söylemişlerdir. Örneğin **Aristo** (MÖ 384 – 322, Antik Yunan, filozof) “Gerçek dost, iki gövdede yaşayan bir ruhtur”, **Napolyon** (1769 – 1821, Fransız Devrimi'nin generali) “Gerçek dostlar yıldızlara benzerler. Karanlık çökünce ilk onlar gözüdürler.”, **Yunus Emre** (1240 – 1321, Anadolu halk şairi ve filozof) “Kırma dostun kalbini, onaracak ustası yok. Soldurma gönlün çiçeğini, sulamaya ibrik* yok.”, **Helen Keller** (1880 – 1968, kör, sağır ve dilsiz ABD'li pedagog, yazar ve aktivist**) “Karanlıkta bir arkadaşla yürümek, aydınlıkta yalnız yürümekten iyidir.”, **Henry Ford** (1863 – 1947 ABD, Ford Motor Company'nin kurucusu) “En iyi dostum, benim en iyi yanıma ortaya çıkarandır.”, **Oprah Winfrey** (1954, dünyaca ünlü Amerikalı TV sunucusu) “Sizinle limoya (limuzin) *** binecek bir sürü insan olabilir ama ihtiyacımız olan, limo bozulduğunda bizimle birlikte otobüse binecek kişidir.” **demiş.** 5

Ayrıca her kültürde aşağı yukarı aynı mesajları veren pek çok atasözü de var. Biz “Dost acı söyler.” diyoruz, Ruslar “Düşman sizin sözünüzü kabul eder ama dost tartışır.” diyor. Biz “Dost kara günde belli olur.” diyoruz. İsveç'te “İnsan dostunun evine, iyi günde davet edilince, kötü günde davetsiz, gitmelidir.” diyorlar. Birçok ülkenin kendi kültürüne ait olduğunu düşündüğü “Bana dostunun kim olduğunu söyle, sana kim olduğunu söyleyeyim.” atasözü ise bir iddiaya göre Asurlulara ait. 15

Bu konudaki tüm ünlü sözler aslında hepimizin dostlukla ilgili duygu ve düşüncelerini yansıtıyor. Dost canlısı, kadim dost, yakın dost, aile dostu, baba dostu, can dostu, kara gün dostu gibi nitelermeler kullanıyoruz. Bir dostumuzu görünce yüzümüze bir gülümseme geliyor, dostumuz da bize gülümsüyor. Gülümsemeyi gülümsemeyle karşılamanın nedeni “ayna nöronu”**** denen bazı beyin hücrelerinin insanları karşısındakinin davranışlarını taklit etmeye zorlaması da olabilir, tabii. Böyle bir iddia da var. Ancak hepimiz zaten deneyimle de biliyoruz ki dostlar birbirinin varlığından iyi bir enerji alır. Birinin bir derdi varsa diğeriyle paylaşacak ve yükünü hafifletecek, ya da birine mutluluk veren bir şey olmuşsa diğeri de bu mutluluktan pay alacaktır. Yine tarihten bir ünlünün çok güzel anlattığı gibi dostluk, sevincimizi çarpıp, acımızı bölerek mutluluğu artırır, kederimizi azaltır. Ayrıca ister ayna nöronları nedeniyle gülümseyelim, isterse deneyimlerimiz, gülümsemenin kendisi de başlı başına bir kazançtır. Bilim adamları gülümsemenin bedenimizin ve zihnimizin gerilimini azalttığını, iyi bir uyku çekmenin, çikolata yemenin, ya da durup dururken 50.000 lira kazanmanın verdiği hazzı yaşattığını söylüyor. Ancak sosyal tebessümle, gerçek, dostane bir tebessümü birbirine karıştırmamak gerek. İlk bakışta birbirlerine benzeseler bile farklı farklı yüz kaslarını harekete geçirdikleri ve kadınların bu farkı erkeklerden daha çok ayırabildiği biliniyor. Dost, dostça gülümser, elimizi dostça sıkar, yeri geldiğinde sevgiyle kucaklar. Yine araştırmalar gösteriyor ki sevgi dolu bir dokunuşun son derece sakinleştirici, mutluluk verici, acılarımızın şiddetini azaltıcı, her şeyden önemlisi, herhalde ipek böceğinin kozasındayken duyabileceği gibi bir güven verici etkisi var. 20

Dostlar birbirlerine mutluluk verdiği gibi birbirlerinin yeteneklerinin ortaya çıkmasına da vesile olurlar. Buna örnek olarak ilk akla gelenlerden biri Helen Keller, Anne Sullivan olabilir. Anne, göremediği ve duyamadığı için neredeyse vahşi bir çocuk olan Helen Keller'e önce elleriyle okumayı öğreterek onu ışsız ve sessiz dünyasından çıkarmış, daha sonra da onun olağanüstü yeteneklerini geliştirmesini sağlamıştır. Birlikte yıllarca görme özürlülerin ve ezilmiş, dışlanmış insanların sesi olmuşlardır. Helen Keller 20. yüzyılın en beğenilen insanları listesinde olmasını her halde yetenekleri kadar bu yeteneklerini ortaya çıkaran dostu Anne Sullivan'a borçludur. 40

Dostlukla ilgili sözlerin tamamı olumlu değil, tabii. Dost kazığı, iyi gün dostu, gibi deyimler, “Dost ile ye, iç; alış veriş etme.”, “Düşenin dostu olmaz” gibi atasözleri de hayal kırıklıklarını yansıtıyor. Ancak bu hayal kırıklıklarının sebebi, “ahbap” yani “kendisiyle yakın ilişki kurulup sevilen, sayılan kimse”, tanımına uyan birine “dost” yani “sevilen, güvenilen, yakın arkadaş, 45

gönüldaş" rütbesini yakıştırmamız olabilir. Herkesin ahbabı, arkadaşı, tanışı, yoldaşı çok ama dostu azdır. İki insan, ancak onları birbirine bağlayan özel şartlar varsa bir birliktelik, dostluk, oluşur. Tıpkı bir su molekülü gibi. İki farklı element, hidrojen ve oksijen atomları, çok eşsiz bir şekilde elektronlarını paylaşabildikleri için birlikte bir su molekülünü oluştururlar. 50

Eğer dost diye nitelendireceğimiz birini bulmuşsak, bu dostluğu dikkatle korumalı, ilişkimize narin bir çiçek gibi bakmalıyız. "Birbirimizi bulduk ne güzel. Şimdi onun bana nasıl davranmasını istersem, ben de ona öyle davranmalıyım." demeliyiz. Fransız şair Claude Mermet ne demiş: "Dost kavun gibidir. Neden mi? Bir tane iyisini bulmak için yüzlercesini yoklarsanız da ondan." 55

***ibrik** Su koymaya yarayan kulplu, emzikli kap

****aktivist** Toplumsal veya politik değişim meydana getirmek, belirli sorunlara dikkat çekmek için özel amaçlı etkinlik gerçekleştiren kimse

*****limuzin** Fransızca limousine içinde her türlü donanım bulunan lüks, uzun ve geniş otomobil türü

******nöron** Sinir sisteminin uyarıyı iletmekle görevli anatomik ve işlevsel birimi

Metin B'yi okuyunuz ve sonra 2.soruyu soru kitapçığında cevaplandırınız.

METİN B

Dostlukla İlgili Kısa Hikâyeler Ve Bir Dosta Yazılan Mektuptan Alıntılar

Bir grup kurbağa ormanda ilerlerken içlerinden ikisi derin bir kuyuya düşmüş. Kuyuya düşen kurbağalar, kurtulmak için başlamışlar zıplamaya. Arkadaşlarının düştüğü kuyunun derinliğini gören dışardaki kurbağalar ise kuyudakilerin asla o kadar yükseğe zıplamayacağını düşünüp “Boşuna çıkmaya uğraşmayın, kuyu çok derin!” diye bağıryorlarmış. Bir süre iki kurbağa da olanca gücüyle zıplamış ama sonunda bir tanesi pes etmiş. Diğeri ise canını dişine takarak* zıplamaya devam etmiş ve sonunda kuyudan çıkmayı başarmış. Arkadaşlarının kurtuluşunu hayretle izleyen kurbağalar “Bizi duymadın mı?” demişler. Meğer kurtulan kurbağa sağırmış. Güçlülkle arkadaşlarının ne dediğini anlayınca, “Biraz ağır işitiyorum. Ne dediğinizi tam duymadım ama bana durmadan cesaret verdiğiniz için pes etmedim ve sonunda sayenizde kurtuldum.” diye cevap vermiş.

.....

İki arkadaş çölde gidiyorlarmış. Yolculuklarının bir noktasında bir konuda tartışmışlar ve biri diğerinin yüzüne bir tokat atmış. Tokadı yiyenin kalbi kırılmış ama hiçbir şey söylemeden değneğiyle kuma “Bugün en iyi arkadaşım bana tokat attı.” diye yazmış. Yürümeye devam etmişler ve bir vahaya** gelmişler. Suya girip serinlemek istemişler. Ancak tokadı yiyen kişi çamura saplanmış ve çırpınmaya başlamış. Bu sefer arkadaşı onu boğulmaktan kurtarmış. Bunun üzerine boğulmaktan kurtulan adam bıçağını çıkarıp oradaki kayanın üzerine “Bugün en iyi arkadaşım hayatımı kurtardı.” diye yazmış. Arkadaşını önce tokatlayıp sonra hayatını kurtaran adam sormuş “Senin kalbini kırdığımda kuma yazdın, şimdi taşa yazıyorsun, neden?” Arkadaşı cevap vermiş “Bir dostumuz bizi kırdığı zaman kuma yazmalıyız ki bağışlama rüzgârı yazıyı silip süpürsün. Fakat bir dostun iyiliğini onu hiçbir rüzgârın silemeyeceği taşa kazımamız gerek.”

.....

Damon ve Pythias, dürüstlüğe ve ahlaka inanan Siraküzalı (*Sicilya’da Antik Yunan çağında bir koloni devlet*) iki iyi dosttu. Siraküza o dönemde Dionysius adlı bir diktatör tarafından yönetiliyordu. Bir gün Dionysius’a Pythias adlı bir gencin onun yönetimini yediğini söylediler. Dionysius’un eleştiriye tahammülü yoktu, hemen Pythias’ı ölüme mahkûm etti. Pythias cezanın infazından*** önce memleketine gidip ailesine veda etmek ve işlerini düzenlemek için bir kaç gün izin istedi. Dionysius “Memleketin ne kadar uzak? Senin döneceğinden nasıl emin olabilirim?” diye sordu. “Evim çok uzakta” dedi Pythias, “fakat merak etmeyin, arkadaşım Damon ben yokken yerimi almaya gönüllü.” Damon hemen arkadaşının yanında yer aldı ve “Sayın Lordum, arkadaşım dönünceye kadar beni rehin tutun ve eğer o bir aksilik yüzünden dönemezse, ben onun yerine ölmeye hazırım.” dedi. Diktatör bu teklifi kabul etti, dönüş günü ve saatini belirledi ve Pythias zamanında dönmezse Damon’un öldürüleceğini tekrarladı. Günler geçti, infaz günü geldi, Dionysius alaycı bir sesle “Eee, Damon, o kadar güvendiğin arkadaşın nerede? Sanırım senin saflığından yararlandı.” dedi. Herkes Pythias’ın ihanetini konuşuyordu ama bir yerde de hak veriyordu. Sonunda can her şeyden önemliydi. Damon “Arkadaşımın sadakatinden asla şüphe etmem. Muhakkak başına bir şey gelmiştir.” diye cevap verdi. Tam o sırada Pythias yorgunluktan ölecek vaziyette belirdi. Dönüş yolunda başına bir sürü aksilik gelmiş ama sonunda zamanında orada olabildi. “Tanrıya şükür seni kurtarabildim!” diyerek Damon’a sarıldı. Ancak Damon arkadaşının ölmesini istemiyordu, infazın tamamlanması istedi. Bütün bu olayları şaşkınlık içinde izleyen Dionysius “Tamam, tamam, tartışmayı kesin, ikinizi de affediyorum. Hayatımda hiç böyle dostluk görmedim. Beni bağışlayın ve üçüncü dost olarak aranıza alın!” dedi.

.....

Mark Twain’in dostu Helen Keller’e yazdığı bir mektuptan alıntılar
Riverdale – Hudson
St. Patrick Günü, 1903

Sevgili Helen:

Kitabını almaktan ne kadar memnun olduğumu ve ona hem kendi değeri için, hem de aramızda dokuz yıldır hatırlayabildiğim tek bir kırgınlık olmadan kesintisiz süren sevgi dolu dostluğun bir hatırası olarak, ne kadar değer verdiğimi söylemek için işime biraz ara verdim. Sanırım cennette bile böyle bir şey yoktur.

Kitabına bayıldım – büyülendim. Sen harika bir yaratıksın, dünyanın en harikası – sen ve senin diğer yarın birlikte- Mis Sullivan, yani ikiniz birlikte mükemmel bir bütün yarattınız.

***canını dışına almak (veya takmak)** Her tehlikeyi göze alarak işe girişmek

****vaha** Çöllerde çoğu kez yüze çıkan yer altı sularının yarattığı tarım veya yerleşme bölgesi

*****infaz** Bir kararı, bir yargıyı yerine getirme, uygulama, yürütüm

BLANK PAGE

Permission to reproduce items where third-party owned material protected by copyright is included has been sought and cleared where possible. Every reasonable effort has been made by the publisher (UCLES) to trace copyright holders, but if any items requiring clearance have unwittingly been included, the publisher will be pleased to make amends at the earliest possible opportunity.

To avoid the issue of disclosure of answer-related information to candidates, all copyright acknowledgements are reproduced online in the Cambridge International Examinations Copyright Acknowledgements Booklet. This is produced for each series of examinations and is freely available to download at www.cie.org.uk after the live examination series.

Cambridge International Examinations is part of the Cambridge Assessment Group. Cambridge Assessment is the brand name of University of Cambridge Local Examinations Syndicate (UCLES), which is itself a department of the University of Cambridge.